

Environmental Studies

(पर्यावरण अभ्यास)

P. Pages : 6

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Answer sheet should be written with blue ink only. Graph or diagram should be drawn with the same pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions are compulsory.
5. Figures to the right indicate full marks.
6. Draw neat and labelled diagrams wherever necessary.

1. Choose the proper alternative.

10

- i) is a biotic factor.
a) Soil
b) Water
c) Micro organisms
d) Solar energy.
- ii) are the causes of Deforestation.
a) Urbanization
b) Agricultural activities
c) Both A & B
d) None of the above.
- iii) Sahara is an example of ecosystem.
a) marine
b) Desert
c) Grassland
d) Forest.
- iv) The air pollution has effects on
a) Climate
b) Plants and Animal
c) Soil
d) All the above.
- v) The greatest source of energy on the earth is.....
a) Water
b) Coal
c) Wind
d) Sun.
- vi) Creation of unwanted sound is
a) Noise Pollution
b) Thermal Pollution
c) Air Pollution
d) None of the above.
- vii) The ultra – violet radiation from sun is absorbed by
a) SO₂
b) O₂
c) Ozone layer
d) CO₂

- viii) World Environment day is celebrated on
- a) 1st December b) 5th June
c) 5th September d) 31st January
- ix) Acid rain is caused due to
- a) Ozone b) SO₂ and NO₂
c) O₃ and CO d) CO
- x) The term ecology was introduced by
- a) Odum b) Haeckel
c) Tansley d) Mishra

2. Define / Explain any five.

10

i) Producer	ii) Waste land
iii) Resources	iv) Water Pollutant
v) Population explosion	vi) Food web
vii) Environment	viii) Wild life protection Act
ix) Soil erosion	x) Drought

3. Answer in one sentences any five.

10

- i) Which are the main components of the environment.
- ii) What is value education ?
- iii) Mention types of ecosystem.
- iv) Give the names of any National Park.
- v) Give the names of water pollutant.
- vi) What is Noise pollution ?
- vii) What is flood ?
- viii) Give any two names of renewable energy sources.
- ix) Mention types of ecosystem.
- x) Define solar energy.

4. Attempt **any two** of the following. 30

- i) What is air pollution ? Give the causes, effects in brief.
- ii) India as a mega biodiversity nation explain.
- iii) Define Natural Resources ? Explain in detail renewable Natural resources with suitable example.
- iv) What is AIDS ? Discuss symptoms spreading and preventive measures.
- v) What is Green house effect ? Explain the role of green house gases in global warming.

5. Write short note on **any four**. 20

- i) Ozone layer depletion.
- ii) Grass land ecosystem.
- iii) Solid waste pollution.
- iv) Human right.
- v) Acid rain.
- vi) Environment protection Act.
- vii) Water conservation.

Max. Marks : 80

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. उत्तर पत्रिका फक्त निळ्या रंगाच्या शाई किंवा बॉलपेनने लिहावी. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना वापरला जाणारा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. प्रश्न पत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
6. उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
7. आवश्यक तेथे सबक व नामोनिर्दोशित आकृत्या काढा.

10

- 1) हा एक जैविक घटक आहे.
अ) मृदा ब) जल
क) सुक्ष्मजीव ड) सौर उर्जा
- 2) हे जंगलतोडचे कारणे आहे.
अ) शहरीकरण ब) शेती
क) दोन्ही अ व ब ड) वरीलपैकी एकही नाही
- 3) सहारा हे परिसंस्थेचे उदाहरण आहे.
अ) सागरी ब) वाळवंटीय
क) गवताळ ड) जंगल
- 4) हवा प्रदुषणाचा वर परिणाम होतो.
अ) हवामान ब) वनस्पती व प्राणी
क) मृदा ड) वरीलपैकी सर्व
- 5) पृथ्वीवरील सर्वात मोठा उर्जास्त्रोत हा आहे.
अ) पाणी ब) कोळसा
क) वारा ड) सुर्य
- 6) नकोसा असलेल्या आवाजाला म्हणतात.
अ) ध्वनी प्रदुषण ब) औष्णीक प्रदुषण
क) वायू प्रदुषण ड) वरीलपैकी नाही.
- 7) थर सुर्यापासून येणारी हानीकारक अतीनिल किरणे शोषून घेतात.
अ) सल्फरडायाऑक्साईड ब) प्राणवायू
क) ओझोन ड) कार्बनडायाऑक्साईड

- 8) जागतिक पर्यावरणदिन या दिवशी साजरा केला जातो.
 अ) 1 डिसेंबर
 ब) 5 जून
 क) 5 सप्टेंबर
 ड) 31 जानेवारी
- 9) आम्ल पर्जन्य हे या वायुमुळे होते.
 अ) ओझोन
 ब) SO₂ व NO₂
 क) D₃ व CO
 ड) CO
- 10) परिस्थितीकीशास्त्र हा शब्द प्रथम कोणी प्रचारात आणला.
 अ) ओडम
 ब) हॅकल
 क) ट्यान्सले
 ड) मिश्रा.

2. व्याख्या लिहा किंवा स्पष्टीकरण करा कोणतेही पाच.

10

- 1) उत्पादक. 2) पडिक जमीन.
 3) संसाधने. 4) जलप्रदुषके.
 5) लोकसंख्या विस्फोट. 6) अन्नजाली.
 7) पर्यावरण. 8) वन्यजीव संरक्षण अधिनियम.
 9) मृदाधुप. 10) अवर्षण.

3. एका वाक्यात उत्तरे लिहा कोणतेही पाच.

10

- 1) पर्यावरणाचे प्रमुख घटक कोणते.
 2) मुल्यशिक्षण म्हणजे काय ?
 3) परिसंस्थांचे प्रकार सांगा.
 4) कुठल्याही दोन राष्ट्रीय उद्यानांची नावे लिहा.
 5) कुठल्याही दोन जलप्रदुषकांची नावे लिहा.
 6) ध्वनी प्रदुषण म्हणजे काय ?
 7) पूर म्हणजे काय ?
 8) पुनर्विकरणीय उर्जास्रोतांची कोणतेही दोन नावे लिहा.
 9) परिसंस्थेचे प्रकार लिहा.
 10) सौरशक्ती म्हणजे काय ?

4. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

30

- 1) वायुप्रदुषण म्हणजे काय ? वायुप्रदुषणाची कारणे व परिणाम थोडक्यात वर्णन करा.
- 2) भारत जैवविविधता देश आहे वर्णन करा.
- 3) नैसर्गिक संसाधने म्हणजे काय ? पुनर्नविकरणीय नैसर्गिक संसाधनाचे योग्य ती उदाहरणासहित स्पष्टीकरण करा.
- 4) एडस् म्हणजे काय ? एडस् बाबत लक्षणे प्रसार व प्रतिबंधक उपाय यावर चर्चा करा.
- 5) हरीतगृह म्हणजे काय ? जागतिक तापमानातील वाढ यामधील हरीतगृह वायुच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

5. टिपा लिहा कोणतेही चार.

20

1) ओझोन थर क्षय.	2) गवताळ परिसंस्था.
3) घनकचरा प्रदुषण.	4) मानवी हक्क.
5) आम्ल पर्जन्य.	6) पर्यावरण प्रदुषण कायदा.
7) जलसंवर्धन.	
